

В ВЫПУСКЕ:
ЭПИЗОДЫ

29–30

(30 МИНУТ)

▶ КНИГА "МЛАХИМ"

▶ ЗВЕЗДЫ ТЕИЛИМ

▶ ЗАКОНЫ ШАБАТА

▶ ШИР HA-ШИРИМ

חוברת מרצה

Бейт-дин Шломо: дело двух женщин и ребенка • Сюрпризы первых слушаний • Похищение, которого не было • Меч Шломо и смелый следственный эксперимент • Сколько лиц можно сменить за день? • Последняя загадка нашумевшего дела • Когда наступает месяц «Эйтаним» • Цветущие декорации Бейт ha-Микдаш • Где сохранились 3000 «машалей» Шломо?

עברית
русский
פילון

СПЕЦИАЛЬНОЕ ПРИЛОЖЕНИЕ К НОВОМУ МУЛЬТИМЕДИЙНОМУ
ЦИКЛУ "ВСЕ ЗВЕЗДЫ ТОРЫ"

РЕШЕНИЯ
ШЛОМО

СЕРИЯ

ЖИВАЯ ТОРА

PRODUCTION

THIS EDITION IS LICENSED AND LOCALIZED
FOR THE 'STARS' EDUCATIONAL PROJECT IN THE COUNTRIES OF THE CIS (SNG)

STARS

Анонс

Середина тридцатого века.

Отправляясь на первую встречу с Шломо ha-Мелехом, его **высокопоставленная** гостья — Малкат Шва — **запасается** целой коллекцией хитрых **ребусов**. На них нет и не может быть простых ответов. → 1 2 3

Ее тайная цель — вызвать Шломо на **интеллектуальный поединок** и показать всему миру, что его легендарная мудрость — это **миф**, а его знания не выходят за рамки, доступные любому человеку. Удастся ли ей удивить Шломо неожиданными вопросами? Поможет ли большая подготовительная работа **выдержать предстоящую** ей битву умов? → 4 5 6 7 8

Об этом — в продолжении цикла «Все звезды Торы: Решения Шломо».

Также в этой серии:

- ▲ 17 пунктов из политической программы Шломо
- ▲ Лучшие блюда из его дипломатической кухни
- ▲ Куда исчезла самая **дельная** книга о здоровом образе жизни → 9
- ▲ 39 технологий и практическая химия на домашней кухне

קדימון

אמצע המאה השלושים.

בבואה לפגוש לראשונה את שלמה המלך, מלכת שבא, האורחת החשובה שלו, מצטיידת באוסף שלם של חידות קשות במיוחד. אין להן פתרונות פשוטים, וגם לא יכולים להיות להן.

המטרה הנסתרת שלה היא לקרוא תיגר על שלמה המלך, ובאמצעות דו-קרב אינטלקטואלי להראות לעולם כולו שחכמתו המפורסמת היא מיתוס בלבד, והידע שלו נמצא בגבולות ברי-השגה לכל אדם.

האם היא תצליח להפתיע את שלמה בחידותיה? האם עבודת ההכנה הנרחבת שעשתה תעזור לה בקרב העתידי מולו?

על כך בפרק ההמשך של הסדרה שלנו: "כל כוכבי התורה: פתרונות שלמה".

כמו כן, בפרק הזה נשמע על:

- ▲ 17 סעיפי התכנית הפוליטית של שלמה
- ▲ המנות הטובות ביותר ממטבח הדיפלומטי
- ▲ לאן נעלם הספר הראוי ביותר על אורח חיים בריא?
- ▲ 39 טכנולוגיות וכימיה מעשית במטבח הביתי

СЛОВАРИК

רם דרג	авторитетный, влиятельный	ויסוקופוסטבליני	высокопоставленный	1
להצטייד	сбергать, заготовлять впрок	זפסטסיה	запасаться	2
רבוס, חידה	загадка, изображенная картинками, словами, буквами и знаками	רבוס	ребус	3
אינטלקטואלי	умственный, мыслящий	אינטלקטואלני	интеллектуальный	4
דו קרב	единоборство, дуэль	פויאדינוק	поединок	5
מיתוס	вымысел	מיף	миф	6
לשרוד, לעמוד ב-	устоять, перенести	וידרז'ט	выдержать	7
ממשמש ובא, עתידי	будущий	פרדסטוישצ'י	предстоящий	8
שימושי, משמעותי	стоящий	דלני	дельный	9

Решения Шломо

- ▲ Сад, где есть любые фрукты
- ▲ и долгожданная разгадка черного ящика.

Звезды Теһилим

Сороковые и пятидесятые годы века знаменуют собой новый **тренд** в образовании: в лучших образовательных **учреждениях** мира начинают изучать **управленческий** опыт Шломо ha-Мелеха. → 10 11 12

В национальном масштабе имя Шломо становится **нарицательным**. В обиходе появляется пожелание: «Будь как Шломо». Оно значит: будь таким же богатым и умным — и обычно адресуется детям. → 13

Первым похожее пожелание получает сам Шломо. Его отец, Давид ha-Мелех, **посвящает** сыну почти всю последнюю написанную им главу Теһилим. Она входит в книгу под номером 72. → 14

В ней перечислены 17 просьб Давида о будущем своего сына и страны в целом.

Все они **осуществятся**. → 15

***

72-я глава книги Теһилим — это документ, содержащий уникальные свидетельства атмосферы экономического процветания, которая устанавливается в Эрец

- ▲ גן שיש בו כל הפירות כולם
- ▲ וסוף סוף, פיתרון חידת הקופסא השחורה.

כוכבי תהילים

בשנות הארבעים והחמישים של המאה החל מסתמן טרנד חדש בתחום ההשכלה: במוסדות הניהול היוקרתיים ביותר החלו ללמוד את שיטות ההנהגה של שלמה המלך.

שמו של שלמה הפך לשם-דבר בסדר גודל לאומי. בשפה היומיומית הופיעה הברכה "שתהיה כשלמה", אשר כוונתה: 'שתהיה חכם ועשיר כמוהו'. בדרך כלל הברכה נאמרה לילדים.

ברכה דומה קיבל בזמנו שלמה בעצמו. אביו, דוד המלך, הקדיש לבנו את פרק תהילים האחרון שכתב. הוא נכלל בספר תהילים כמזמור מספר ע"ב.

במזמור מופיעות 17 תחינות של דוד על גורלו של בנו ועל גורל ישראל. כל משאלותיו התגשמו.

***

פרק ע"ב של ספר תהילים הוא מסמך הכולל עדויות נדירות של אוירת השפע הכלכלי ששררה בארץ ישראל בתקופתו של שלמה. אפילו פסגות ההרים, שבדרך כלל האקלים בהן לא נוח

СЛОВАРИК

שם	הגדרה	הגייה	מילה	מספר
טרנד, נטייה, מגמה	общее направление	טְרַנְד	тренд	10
מוסד, ארגון	организация, заведение	אוֹצְרֵ'וֹ דְנִיָּה	учреждение	11
מנהלי, אדמיניסטרטיבי	административный	אוֹפְרָבְלִנְצִ'סְקִי	управленческий	12
[שם] שגור בפי כול	имя/название, олицетворяющее какие-либо определенные свойства	נְרִיצְטְלִנִי	нарицательный	13
להקדיש	предназначать кому-либо, совершать в честь кого-либо	פּוֹסְבִּישְׁצֵ'ט	посвящать	14
להתממש, להתגשם	воплощаться в действительность	אוֹסוּשְׁצֵ'סְטְבִּלְיִטְסִיָּה	осуществляться	15

החלטות שלמה

Израэль во времена Шломо ha-Мелеха. Богатые урожаи приносят даже вершины гор, климат которых обычно не **располагает** к земледелию. → 16 17

Здесь же — упоминания о развитом законодательстве, образовательных программах и мерах по социальной защите населения, которые контролирует лично Шломо ha-Мелех.

С их помощью Эрец Израэль становится первой и единственной в истории страной, где на несколько десятилетий удается полностью победить бедность и **неграмотность**. → 18

לחקלאות, הניבו יכולים מרשימים ביותר.

בפרק ישנו גם אזכור של מערכת משפט מפותחת, תכניות לימודיות מתקדמות והגנה סוציאלית של האוכלוסייה — כל אלה נמצאו תחת הפיקוח האישי הישיר של המלך.

בעקבות כך הפכה ארץ ישראל למדינה הראשונה והיחידה בהיסטוריה אשר תוך מספר עשורים ללבד הצליחה למגר לחלוטין את העוני והבורות.

Вопрос №1

שאלה מס' 1

Прочитав последние строки 72-й главы Тегилим, можно увидеть, что главный источник **триумфов** Шломо — **сверхъестественная** поддержка Свыше. Именно о ней и просит Давид. → 19 20

Но даже в самых удачных условиях атмосфера процветания не складывается сама собой — для ее создания требуется участие людей. О том, какие именно действия человека автоматически **закладывают предпосылки** для личного и общественного благополучия, можно также узнать из слов Давида ha-Мелеха. → 21 22

בשורות האחרונות של פרק ע"ב ניתן לראות שהמקור העיקרי לשגשוג של שלמה וממלכתו הוא השגחה פרטית מלמעלה. בדיוק כשם שביקש דוד.

אך אפילו בתנאים המוצלחים ביותר אווירת השגשוג לא נוצרת מעצמה, יש צורך באנשים שיצרו אותה. מהן הפעולות של האדם שגורמות באופן אוטומטי לשפע האישי והחברתי, על-פי דבריו של דוד המלך? פירושים נוספים ומפתח לתרגום תמצאו בעלון

СЛОВАРИК

לאפשר, לעודד	способствовать возникновению чего-либо	רְסָפוּלְגָט	располагать	16
חקלאות	хлебопашество	זְמַלְדְלִיָה	земледелие	17
אנאלפביתיות, בערות	невежество	נְגַרְמוּטְנוֹסָט	неграмотность	18
ניצחון, הצלחה	успех, победа, торжество	טְרִיאוֹמָף	триумф	19
על טבעי	аномальный, чудесный	סְבִרְכֵי־סִסְטָבְנִי	сверхъестественный	20
להניח	положить начало	זְקַלְדִיבָט	закладывать	21
תנאי מוקדם ל-	предварительное условие чего-либо	פְרִדְפוּסִילְקָה	предпосылка	22

Решения Шломо

Дополнительные комментарии и ключи к переводу — в материалах журнала «Живая Тора».

”תורת חיים”.

Звезды Теһилим (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

כוכבי תהילים (המשך)

Отдельного упоминания заслуживает программа дипломатических отношений, которая определит **вектор** развития страны на 40 лет вперед. →²³

Все это время Эрец Исраэль не участвует ни в одном военном конфликте. Исчезает даже такое понятие, как «**напряженность** на внешних границах». →²⁴

Весь мир или приезжает в гости к Шломо ha-Мелеху, или ведет с ним успешные деловые отношения, или как минимум рассчитывает на их начало.

Желающих воевать с государством Шломо не находится.

Военизированные формирования из окружающих пустынь обходят его стороной, бывшие враги платят налоги, а страны средиземноморского региона без конца отправляют к Шломо делегации с подарками. Среди **непрекращающихся** поставок — оружие, транспорт, драгоценности и одежда. →^{25 26 27}

תכנית היחסים הדיפלומטיים של שלמה המלך אשר יסדה את כיוון ההתפתחות של המדינה בארבעים השנים הבאות, דורשת בהחלט דיון נפרד.

בתקופתו, ארץ ישראל לא השתתפה באף מערכת לחימה ובשום מאבק חמוש. אפילו מושג כמו “אווירה מתוחה בגבולות המדינה” נעלם מן המציאות.

כל העולם בא להתארח אצל שלמה, לנהל איתו עסקים בצורה מוצלחת, או לכל הפחות לתכנן עסקים משותפים איתו בעתיד.

אף אחד לא היה מעוניין להילחם בארצו של שלמה.

החוליות הלוחמניות מהמדבר השכן התרחקו מגבולותיו. אויביו לשעבר שלמו לו כעת מסים, ומכל ארצות המזרח התיכון הגיעו אינסוף משלחות עם מתנות יקרות ערך. בין האספקות הקבועות היו: נשק, כלי תחבורה, תכשיטים יקרים ובגדים.

השיטות הדיפלומטיות של שלמה יצרו תשתית

СЛОВАРИК

וקטור		וְקֵטוֹר	вектор	23
מתרחקות	тревожность	נִפְרִיזְנוּסֵט	напряженность	24
בעל צביון צבאי	вооруженный	וּזְיָאֲזִירֻבְנִי	военизированный	25
מערך, התארגנות, יחידה צבאית	образование, воинская часть	פּוֹרְמִירוּבְנִיָה	формирование	26
בלתי פוסק, תמידי	непрерывный, постоянный	נִפְרִקְרָשְׁצִיּוּשִׁסִיָה	непрекращающийся	27

Решения Шломо

жа на химическое **производство**? Ответ на эти вопросы дает проект трехтысячелетней давности — история возведения переносного мишкана Моше-рабейну. → 35

***

Во время сооружения мишкана, как и обычно при строительстве, пользуются краской. **Красители** изготавливаются самым классическим способом — их варят из **растительных ингредиентов**. → 36 37 38

Даже сейчас эту **производственную цепочку** при желании можно повторить целиком. Для этого требуется **последовательно** выполнить следующие действия: → 39 40

- ▲ подготовить землю,
- ▲ **посеять семена**, → 41 42
- ▲ собрать **урожай**, → 43
- ▲ выбрать лучшее **сырье**, → 44
- ▲ и очистить его от **примесей**, → 45
- ▲ **складировать** урожай, → 46

בפרויקט בן 3000 השנה, המשכן של משה רבינו.

***

בזמן הקמת המשכן, כמו בכל תהליך בנייה, השתמשו בצבע. הצבעים נוצרו בשיטות הקלאסיות, כלומר הם הורכבו מיסודות צמחיים שחוממו.

גם היום ניתן לחזור על תהליך הייצור שהיה מקובל אז בשלמותו. לשם כך, עלינו לבצע על-פי הסדר את הפעולות הבאות:

- ▲ להכין את הקרקע לזרוע
- ▲ לקצור את היבול לברור את חומר הגלם הנחוץ
- ▲ לנקות אותו מתוספים בלתי רצויים
- ▲ לאחסן את היבול לבודד את היסוד לתרכובת הכימית העתידית

СЛОВАРИК

תעשייה, ייצור		פְּרוֹאִיזְבוֹדְסֵטְבוּ	производство	35
צבען, פיגמנט	пигмент	קְרִסִיטֵל	краситель	36
צמחי		רְסִיטֵלְנִי	растительный	37
מרכיב, יסוד	элемент, составляющая	אִינְגְרֵדִיאַנְט	ингредиент	38
שרשרת הייצור, תהליך הייצור	производственный процесс	פְּרוֹאִיזְבוֹדְסֵטְבִּנְיָה צְפוֹצְ'קָה	производственная цепочка	39
עפ"י סדר מוגדר, בעקביות	по порядку	פּוֹסְלְדוֹבְטְלֵנוּ	последовательно	40
לזרוע	сеять, сажать	פּוֹסֵיט	посеять	41
זרע, גרעין	зерно	סְמִיָּה	семя	42
יבול, תנובה		אוּרוֹזִי	урожай	43
חומר גלם	материал, предназначенный для дальнейшей промышленной обработки	סְרִיָּו	сырье	44
חומר לוואי, תוסף	прибавка, добавление	פְּרִימֵס	примесь	45
לאחסן	помещать в хранилище	סְקְלִדִירוֹבְט	складировать	46

Решения Шломо

Так, некоторые из упомянутых мелахот спрятаны в действиях, показанных на экране. Какие именно и сколько? Сверить ответы можно в материалах журнала «Живая Тора».

***

Итак, по итогам первых десяти этапов будущая краска проходит путь от растения до **полуфабриката**. Последняя стадия производства — это **тепловая обработка**. **Химическая реакция**, происходящая на ее фоне, позволяет получить **конечный краситель стойкого и насыщенного** цвета. → 55 56 57 58 59 60 61

На иврите эта мелаха называется «мешель». Ее суть — **термическая** обработка сырья, делающая его **пригодным** для использования. → 62 63

Как и другие м^елахот, она встречается не только в строительстве. Гораздо чаще — шесть дней в неделю — ее можно наблюдать на собственной кухне, во время приготовления пищи.

В этом смысле **кулинарное** искусство является такой же практической химией, как и работа с красящими ингредиентами. → 64

חלק מאבות המלאכה שהוזכרו למעלה, מסתתרים בפעולות שנראה על המסך. כמה מלאכות כאלו מצאתם ואילו בדיוק? בדקו את התשובות שלכם בעלון "תורת חיים".

***

ובכן, לאחר עשרת השלבים הראשונים, בהם מה שעתידי להיות צבע עובר את כל התהליך שהופך צמח לחומר גלם, מגיע השלב האחרון. השלב האחרון של הייצור הינו עיבוד טרמי. זהו תהליך כימי שבמהלכו חומר הגלם יהפוך לצבע עז ויציב.

בעברית המלאכה הזו נקראת "מבשל". עיקרה של המלאכה הזו — הפיכתו של חומר גלם לראוי לשימוש בעזרת חימומו.

כמו גם במלאכות האחרות, איננו פוגשים את מלאכת המבשל רק בעבודות הבנייה. לעתים קרובות הרבה יותר, למעשה, שש פעמים בשבוע, אנו יכולים לחזות בה במטבח שלנו, בזמן שהאוכל מתבשל בו.

מבחינה זו, בישול המזון הוא תהליך כימי מעשי, בדיוק כמו עבודה עם חומרים שנועדו לצביעה.

СЛОВАРИК

חומר גלם בעיבוד חלקי	изделие, нуждающееся в окончательной обработке	פולופבִּרִיקָט	полуфабрикат	55
עיבוד תרמי	обработка материала при повышенных температурах	טפִּלּוּבִּיָּה אוֹבִּרְבוּטָה	тепловая обработка	56
תגובה כימית	химическое взаимодействие веществ	חִמְיָצ'סְקִיָּה רֶאָקְצִיָּה	химическая реакция	57
סופי	последний, заключительный	קוֹנְצִיָּנִי	конечный	58
חומר צביעה	пигмент	קְרִסִּיטָל	краситель	59
עמיד, יציב	прочный, упорный	סְטוּיָקִי	стойкий	60
רווי, שופע, עמוק	концентрированный, яркий	נְסִישְׂצִיָּנִי	насыщенный	61
תרמי	тепловой, температурный	טְרִמִּצְסְקִי	термический	62
מתאים, ישים, ראוי	подходящий, полезный	פְּרִיגוּדִנִי	пригодный	63
קולינרי, הקשור לבישול	кухонный, поваренный	קוּלִינֶרִנִי	кулинарный	64

החלטות פתוחות

Перед тем, как попасть на стол, большинство продуктов питания проходят термическую обработку, которая делает их более **съедобными**. В одних случаях — более мягкими, в других — более твердыми, в третьих — просто более вкусными. → 65

Способы подачи тепла при этом могут быть самыми разными. **Варка** в кипящей воде, **жарка** на **гриле** и **запекание** в печи относятся к одному и тому же классу мелахот — «мевашель». → 66 67 68 69

Все они завершаются до начала Шабата.

За некоторое время до его наступления полностью готовое блюдо можно поставить на закрытый источник огня. В отличие от открытого огня, он предназначен уже не для приготовления, а для поддержания температуры пищи.

В одних случаях сохранить тепло блюда перед подачей на стол помогает специальная плата. В других — обычная плита, накрытая сверху металлическим листом.

***

Что делать, если к началу Шабата блюдо не успело дойти до стадии полной готовности?

Ответ на этот вопрос дает халаха, которая делит пищу на три группы:

1. не вареная,
2. частично сваренная,
3. и полностью сваренная.

לפני שהם מגיעים לשולחן, רוב החומרים עוברים עיבוד טרמי שיהפוך אותם לראויים לאכילה. בחלק מן המקרים הם הופכים לרכים יותר, במקרים אחרים — לקשים יותר, ולפעמים פשוט לטעימים יותר.

שיטות החימום יכולות להיות שונות: בישול במים רותחים, צלייה בגריל ואפייה בתנור חימום. כל אלה שייכים לאותה הקטגוריה — "מבשל".

את כל המלאכות האלה עלינו לסיים לפני כניסת השבת.

כמה רגעים לפני כניסת השבת ניתן להעביר מנה מוכנה ולהניח אותה על מקור חום (אש מכוסה). להבדיל מאש פתוחה, אש מכוסה לא נועדה לבשל, אלא לשמור על חום האוכל בלבד.

יש שמשתמשים בפלטת שבת מיוחדת שמסייעת בידינו לשמור על האוכל חם לפני ההגשה לשולחן. במקרים אחרים די יהיה בגז רגיל שכוסה במשטח מתכת עבה.

***

מה לעשות אם המנה לא הספיקה להתבשל עד הסוף לפני כניסת השבת?

ההלכה נותנת תשובה לשאלה הזו כאשר היא מחלקת את כל המנות לשלוש קבוצות:

1. לא מבושלות כלל
2. מבושלות חלקית
3. מבושלות לגמרי ("כל צרכו").

סלובאריק

אכיל	годный для употребления в пищу	סידובני	съедобный	65
בישול		וּרְקָה	варка	66
טיגון, צלייה		זְרָקָה	жарка	67
אסכלה, גריל	устройство для приготовления пищи на жару	גְרִיל	гриль	68
אפייה		זְפָקְנִיָה	запекание	69

Решения Шломо

На шабатнюю плату попадают только блюда из третьей категории — то есть, полностью **готовые к употреблению**. → 70

Чтобы провести границу между полностью и частично готовой едой, в Талмуде введен особый термин — «пища Бен-Друсая», по имени знаменитого разбойника, который был настолько нетерпелив, что постоянно питался плохо **проваренной** пищей. → 71

Хотя степень готовности блюда проще всего определить на вкус, для оценки можно использовать и количественные **параметры**. Так, если продукт провел на огне менее 50% необходимого времени, это пища Бен-Друсая — то есть, еда, готовая ровно настолько, что ее будет есть только очень спешащий человек. → 72

Его дальнейшее превращение в съедобный продукт считается мелахой. И наоборот, когда пища прошла все необходимые стадии разогрева и варки, ее дальнейшее пребывание на огне уже не вызывает в ней **принципиальных** изменений и мелахой не является. → 73

Другие практические детали организации шабатнего стола можно найти в материалах журнала "Живая Тора".

Все они отражают одну из главных идей Шабата: в этот день человек не должен заниматься **преобразованием** материального мира. Теперь он может по-

רק מנות מהקבוצה השלישית מותר לשים על הפלטה.

כדי לדעת היכן עובר הגבול בין מנה שמבושלת חלקית לבין מנה שמבושלת לגמרי, חז"ל קבעו מושג "מאכל בן דרוסאי". הוא נקרא כך על שמו של שודד ידוע, שהיה חסר סבלנות כל-כך, עד שתמיד אכל מזון שלא התבשל עד הסוף.

למרות שעל-מנת לקבוע את דרגת המוכנות של המנה צריך בעיקר לטעום אותה, אפשר להשתמש גם בפרמטרים כמותיים. נניח, אם המאכל שהה על האש פחות מ-50% מזמן ההכנה הדרוש, מדובר ב"מאכל בן דרוסאי", כלומר, אוכל שרק אדם שממהר מאוד יהיה מסוגל לאכול ממנו.

המשך הבישול של מזון כזה ייחשב למלאכה. ולהפך, אם המזון כבר מבושל כל צרכו, חימומו כבר לא יביא לשינוי מהותי באיכותו, לכן אין לו משמעות ואינו נחשב למלאכה.

פרטים נוספים אודות שולחן השבת תוכלו למצוא בעלון "תורת חיים".

כל הפרטים האלה מבטאים את אחד הרעיונות החשובים של שבת: ביום הזה האדם אינו עוסק בהכנסת שינויים בעולם החומר. כעת הוא יכול להרגיש כמלך שנותר לו רק להתיישב ליד

СЛОВАРИК

מוכן לשימוש	эксплуатационный	גוטובי ק אופוטְרֶבְלָנִי	готовый к употреблению	70
מבושל	доведенный до полной готовности	פְּרֻבְרָנִי	проваренный	71
פרמטר, משתנה	фактор	פְּרָמֶטֶר	параметр	72
עקרוני	чрезвычайно важный	פְּרִינְצִיפִיאֲלָנִי	принципиальный	73

החלטות שלמה

чувствовать себя королем, для которого — как и для Шломо ha-Мелеха — все уже приготовлено, и осталось только сесть за стол. → 74

ДАЛЕЕ В ВЫПУСКЕ

За время правления Шломо официальный визит в Эрец Исраэль наносят руководители всех стран мира. Помимо деловых вопросов, **непременная** часть каждого визита — интересное общение с интересным человеком. → 75

Но для одной международной делегации информационная часть программы затмевает все остальные вопросы. Об **обширном** визите, наполненном **экскурсиями** и настоящими **дворцовыми** тайнами, — в следующем сюжете. → 76 77 78

השולחן, כי הכל כבר מוכן עבורו, כמו עבור שלמה המלך בזמנו.

בפרק הבא

בתקופת שלטונו של שלמה, מנהיגי כל המדינות הגיעו לארץ ישראל לביקורים רשמיים. מלבד שאלות מדיניות ועסקיות, חלק מרכזי ומשמעותי בכל ביקור כזה היה שיחה מרתקת עם איש מרתק.

אך עבור משלחת בינלאומית אחת, החלק החשוב ביותר של הביקור היה הדיון האינפורמטיבי. על הביקור הנרחב, מלא בסיוורים ובסודות הארמון האמיתיים, נספר בקטע הבא.

СЛОВАРИК

שינוי, שינוי צורה	трансформация, переменна	פְּאֹבְרָזוּבְנִיָּה	преобразование	74
הכרחי	обязательный, необходимый	נְפְרָמְנִי	непременный	75
נרחב, מקיף	вместительный, широкий	אוֹבְשִׁירְנִי	обширный	76
סיוור, תיור	посещение достопримечательных мест	אֶקְסְקוּרְסִיָּה	экскурсия	77
הקשור לארמון		דְּבוֹרְצוּבִי	дворцовый	78

Гости из ШЕВЫ

Это **зрелище** удивляет даже тех жителей столицы, кто давно привык к приезду экзотических гостей. Под гул сотен детских голосов из группы поддержки в Иерусалиме появляется делегация, которая привозит с собой тонны золота, драгоценных камней и специй. → 1

Официальный визит в Эрец Исраэль наносит руководительница Шевы — небольшого, но **процветающего** африканского государства. → 2

Решение об **установлении дипломатических отношений** не преследует обычных **прагматических** целей. Характер программы скорее образовательный. Опытный лидер, Малкат Шва давно **присматривается** к лучшим управленческим технологиям. И достижения Эрец Исраэль кажутся ей самой перспективной нишей. → 3 4 5

Визит к знаменитому мировому лидеру планируется руководительницей Шевы, в первую очередь, как **гимнастика** для ума. Причем не только собственного. Чтобы проверить, действительно ли интеллект Шломо имеет сверхъестественный источник, она решает провести несколько экспериментов прямо в зале переговоров. → 6

אורחים משבא

המראה הזה ריתק אפילו את תושבי העיר שהיו רגילים למדי בכל מיני אורחים אקזוטיים. בליווי מאות קולות ילדים מקבוצת התמיכה, מגיעה לירושלים משלחת, שמביאה איתה טונות של זהב, אבני-חן ותבלינים.

מדובר בביקור הרשמי של המלכה ממדינת שבא בארץ ישראל. שבא היתה מדינה קטנה אך משגשגת באפריקה.

ההחלטה על כינון יחסים דיפלומטיים לא נבעה במקרה הזה מתועלת פרקטית כלשהי. תכנית הביקור חושפת שמטרתו היתה בקבלת מידע. מלכת שבא, מנהיגה מנוסה ומוכשרת, עקבה כבר מזמן אחרי דרכי הנהגה טובות ויעילות יותר. ההישגים של ארץ ישראל נראו לה מבטיחים במיוחד.

מטרת ביקורה של מלכת שבא אצל המנהיג העולמי המפורסם, היא קודם כל תרגילי חשיבה, אבל התרגילים לא נועדו רק לעצמה. על-מנת לבדוק מה מקור חכמתו של שלמה (והאם יש לה מקור על-אנושי), היא מחליטה לבצע מספר ניסיונות כבר באולם קבלת הפנים.

СЛОВАРИК

מחזה, חיזיון, מרָאָה	картина, представление	זְרִישָׁעִי	зрелище	1
משגשג, מבלבל	преуспевающий	פְּרוֹצְבֵּטְיוּשָׁעִי	процветающий	2
כינון יחסים דיפלומטיים	налаживание официальных отношений между государствами	אוֹסְטָנוּבְּלָנִיָּה דִּיפְּלוֹמַטִי'סָקִיָּה אוֹסְטָנוּשָׁנִי	установление дипломатических отношений	3
מעשי, תכליתי, פרגמטי	практический, утилитарный	פְּרָגְמַטִי'סָקִי	прагматический	4
להתבונן, לעקוב אחר-	наблюдать, внимательно изучать	פְּרִיסְמַטְרִיבְּטָסָיָה	присматриваться	5
התעמלות	упражнения, разминка	גִּימְנַסְטִיקָה	гимнастика	6

Решения Шломо

Вопрос №3

שאלה מס' 3

История о том, как Шевская императрица пыталась испытать на прочность знания Шломо ha-Мелеха, стала литературной классикой. Но ни один из вариантов **пересказа** не дает ответа на вопрос: почему она решила, что выяснять природу мудрости Шломо нужно именно с помощью ребусов? →7

Ключи к ответу — в материалах «Живой Торы».

הסיפור על מלכת שבא שניסתה את חכמתו של שלמה המלך הפך לקלאסיקה עולמית. אך אף גרסה של הסיפור לא עונה על השאלה, מדוע החליטה המלכה לברר את טבע חכמתו של שלמה דווקא בעזרת חידות?

המפתח לתשובה — בחומרים של "תורת חיים".

ОТВЕТ НА ВОПРОС

Итак, для выполнения своей миссии Малкат Шва разработала серию практически **неразрешимых** тестов. →8

Обычные интеллектуальные задачи составляются таким образом, чтобы их условия давали достаточно информации для поиска решений. Но тест от Малкат Шва скорее **заводит в тупик**, чем дает **пищу для размышлений**. →9 10

Выполнить его можно разве что с помощью случайной отгадки. А вероятность пройти всю серию таких тестов близка к нулевой.

Не удивительно, что, оценивая перспективы встречи, Малкат Шва была настроена умеренно скептически.

תשובה

ובכן, לשם ביצוע המשימה מלכת שבא פיתחה סדרה של מבחנים שאין להם פתרון.

בדרך כלל חידות אינטלקטואליות מחוברות בצורה כזו, שבנתונים ההתחלתיים יהיה די מידע כדי לפתור אותן נכונה. אך המבחן של מלכת שבא היה מבלבל יותר מאשר נותן חומר למחשבה.

כל מבחן ניתן היה לפתור בעזרת ניחוש מקרי בלבד. הסיכוי לפתור נכונה את כל הסדרה היה כמעט אפסי.

אין זה פלא אפוא, שמלכת שבא הייתה די סקפטית באשר לתוצאות הפגישה.

СЛОВАРИК

פרפרזה	изложение другими словами	פְּרָסָקָז	пересказ	7
בלתי פתיר	не поддающийся выяснению	נִרְזָרְשִׁימִי	неразрешимый	8
לבלבל, להביא למבוי סתום	сбивать с толку, приводить в смятение	זְבֹדֵיט וְ טוּפִיק	заводить в тупик	9
חומר למחשבה	данные, на основе которых можно делать выводы, рассуждать	פִּישְׁצָה דְלִיה רְזִמִּישְׁלֵנִי	пища для размышлений	10

התלמות שלמה

К ее удивлению, оказалось, что Шломо ha-Мелех с точностью до слова знает ответы на все ее домашние **заготовки**. Усиливая произведенное впечатление, он сообщает ей даже о том, что не входило в программу **тестирования**, включая совершенно закрытые сведения о ее личной жизни и ситуации в ее стране. → 11 12

Малкат Шва вынуждена признать, что интеллектуальный **раунд** визита закончился ее полным поражением: Шломо действительно имеет доступ к таким источникам информации, которые для обычного человека недостижимы. → 13

За этим последуют другие — уже культурные **потрясения**. Приятно удивляет все: и **протокол** приемов, и уровень гостеприимства, и **отточенная как по нотам** работа многочисленных сотрудников. Одна только личная охрана, которая у Давида, состоит из 37 гвардейцев, во времена Шломо доведена до 60 человек. Очевидно, что работа обширного **аппарата** требует продуманной организации и обучения. → 14 15 16 17 18

Природные ум и **наблюдательность** самой успешной руководительницы **меркнут** в сравнении с уровнем Шломо ha-Мелеха. Его мудрость и знания настолько велики и разнообразны, что выполнить образовательную часть программы за

למרבה הפתעתה, הסתבר ששלמה המלך ידע במדויק את כל התשובות לחידות שהיא הכינה מראש. על-מנת להגדיל את הרושם, הוא סיפר לה גם דברים שלא נכללו בתכנית המבחן, כולל מידע סודי מאוד על חיייה האישיים וכן על המצב בארצה.

מלכת שבא נאלצה להודות שהתחרות האינטלקטואלית בעת הביקור שלה הסתיימה בתבוסתה המלאה. לשלמה אכן יש מקורות מידע שלא נגישים לאדם מן השורה.

לאחר הזעזוע הזה הגיעו הפתעות נוספות, שהיו קשורות הפעם לפער תרבותי. הכול הפתיע לטובה: הפרוטוקולים של הישיבות, רמת הכנסת האורחים, עבודה מתואמת ומדויקת של העובדים הרבים. כך למשל, שומרי המלך, שבזמנו של דוד מנו 37 איש, בתקופת שלמה מספרם הגיע ל-60. ברור שעבודה מתואמת של צוות גדול דורשת ארגון, חשיבה והכשרה.

תבונתה ורגישותה לסביבה של המנהיגה החשובה והמצליחה של העולם העתיק, לא מצליחים להרשים בהשוואה לרמתו של שלמה המלך. חכמתו וידיעותיו נרחבים כל-כך ומגוונים, שמסתבר שכלל לא ניתן להעביר את כל החלק האינפורמטיבי במהלך ביקור אחד קצר. לעומת

סלואריק

הכנה מוקדמת	что-то, приготовленное заранее	זגוטובקי	заготовка	11
בדיקה, בחינה	проверка, испытание	טקסטירובניה	тестирование	12
קבב, מחזור	период, цикл	קאונד	раунд	13
זעזוע, הלם	волнение, шок	פוטריסנייה	потрясение	14
פרוטוקול	отчет, запись, акт	פוטוקול	протокол	15
חד, מלוטש, מהוקצע	отшлифованный, улучшенный	אוטופני	отточенный	16
בקלות רבה, באופן שוטף ללא תקלות	плавно, гладко, четко	קק פו נוטם	как по нотам	17
מערכת, סגל, מתקן	инструмент, орган, система, штат	אפרט	аппарат	18

Решения Шломо

одну поездку уже не представляется возможным. Зато в ней появляются другие интересные пункты. → 19 20

Как и для всех гостей Шломо, обязательной частью визита является посещение Бейт ha-Микдаш. Сюда можно попасть прямо из **резиденции** Шломо. Для этого сооружена уникальная конструкция — лестница из **цельных** коралловых **блоков**. **Минералов** такого размера не видели даже на родине Малкат Шва, которая считается одним из **главных поставщиков кораллов** в мире. → 21 22 23 24 25

Наконец, дополнить впечатления от поездки и немного отдохнуть можно на прогулке в Иерусалимском ботаническом саду, где посажена коллекция из самых экзотических растений мира.

Продолжение темы в следующем сюжете.

זאת, בתכנית הביקור מופיעים סעיפים חדשים ומעניינים.

חלק בלתי נפרד מכל ביקור אצל שלמה המלך היה ביקור בבית המקדש. ניתן היה להגיע לבית-המקדש ישירות מארמונו של שלמה. לשם כך, נבנו מדרגות מיוחדות מגושים שלמים של אלמוגים. אלמוגים בגודל כזה לא נראו מעולם אפילו במולדתה של מלכת שבא, אף על פי שארצה הייתה אחת המייצאות הגדולות של האלמוגים.

לבסוף, אפשר היה לצבור חוויות נוספות, וגם לנוח מעט, תוך כדי טיול בגן הבוטני בירושלים, בו נמצא אוסף של כל הצמחים האקזוטיים ביותר בעולם.

ההמשך בקטע הבא.

Сад Шломо

Горизонты, открытые перед Шломо на заре его правления, помогают ему не только в решении государственных вопросов. Он может найти применение каждой вещи в мире. Например, вылечить болезнь исключительно натуральными средствами. → 26

גנו של שלמה

האפיקים שנפתחו לשלמה עוד משחר ימי מלכותו, מסייעים לו לא רק בפתרון שאלות לאומיות. הוא יכול למצוא תועלת בכל דבר בעולם. כך לדוגמה, לרפא מחלות אך ורק באמצעים טבעיים.

СЛОВАРИК

תשומת לב, הבחנה דקה	проницательность	נבלידטלנוסט	наблюдательность	19
להאפיל, להתקדר	тускнуть, уходить на второй план	מקנוט	меркнуть	20
מגורי השליט/אדם רם דרג	место, где живет глава государства	רזידנציה	резиденция	21
שלם, מלא	цельный, монолитный	צלני	цельный	22
גוש, בלוק	совокупность объединенных элементов	בלוק	блок	23
מינרל, מחצב	ископаемое, природное неорганическое тело	מינרל	минерал	24
אלמוג		קורל	коралл	25
אופק	кругозор	גוריוזנט	горизонт	26

החלשות שלמה

Во время правления Шломо ha-Мелеха выходит книга о том, как **поправить** здоровье с помощью природных лекарств. **Сборник** быстро становится бестселлером. Его рекомендациями будут пользоваться почти 3 века подряд, пока Мелех Хизкия по соображениям государственной безопасности не **изымет** все копии из **оборота**. → 27 28 29 30

Шломо разбирается не только в свойствах растений, но и в технологиях их **культивации**. С помощью этих знаний он превращает обычные участки земли в **райские уголки**. Один из них можно увидеть еще на подъезде к Иерусалиму. По инициативе Шломо рядом с городом расцветает настоящий остров растительной экзотики. → 31 32

בתקופתו של שלמה יצא לאור ספר רפואה שעסק בריפוי באמצעות חומרים מן הטבע. הספר הפך מהר מאוד ללהיט. ההמלצות שלו היו בשימוש במשך כמעט 300 שנה, עד שחזקיהו המלך החרים את כל העותקים בשל אילוצים של ביטחון לאומי.

שלמה מבין לא רק בתכונות הצמחים, אלא גם בטכנולוגיות של גידולם. בעזרת הידע שלו, כל שטח אדמה סטנדרטי הופך לפינת גן-עדן. אחת מפניות כאלה היה יכול לראות כל מי שהתקרב לירושלים. ביוזמתו של שלמה, טיפחו בפאתי העיר אי של צמחייה אקזוטית.

Вопрос №4

שאלה מס' 4

Сам Шломо вспоминает о своем стремлении украсить столицу скромно и **вскользь**, буквально в нескольких строках книги «Коелет». Но пейзажи, на фоне которых разворачивается действие его книги «Шир ha Ширим», позволяют составить более полное впечатление об этой **достопримечательности** столицы. → 33 34

שלמה עצמו מדבר בדרך אגב בכמה פסוקים בספר "קהלת" על שאיפתו לקשט את עיר הבירה בענווה. אך הנופים שמהווים רקע לעלילת ספרו "שיר השירים", מאפשרים להתרשם בצורה מלאה יותר מפנינת היופי בעיר הבירה.

СЛОВАРИК

לתקן, לשפר, להבריא	починить, вылечить	פּוֹפְרָבִיט	поправить	27
אוסף, תלקיט	собрание нескольких произведений	סְבוּרָנִיק	сборник	28
להוציא, לסלק	исключать, устранять	אִיזְיַמַּט	изымать	29
מחזור, סיבוב, הקפה	здесь: товары в обращении	אוֹבוּרוֹט	оборот	30
גידול, טיפוח	выращивание	קוּלְטִיבָצְיָה	культивация	31
פינת חמד	чудесное место	רִיסקִי אוֹגוּלוֹק	райский уголок	32
באופן מקרי, בדרך אגב	слегка, мимоходом	וִסקוּלָז	вскользь	33
מוקד עניין, אתר תיירותי	место или предмет, заслуживающие особого внимания	דוֹסְטוֹפְרִימְצְוִטְלִנוֹסֵט	достопримечательность	34

מילונצ'יק

Решения Шломо

Подробности — в журнале «Живая Тора».

Сад Шломо (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Сад Шломо упоминается в книгах ТаНаХа еще четыре раза. В первых трех случаях речь идет о событиях, которые **развернулись** недалеко от него примерно через 400 лет после правления Шломо — явное свидетельство того, что небольшой тропический участок многие десятилетия поддерживался в цветущем состоянии. → 35

Еще одно упоминание вошло в книгу Нехемьи, которая содержит почти **дневниковые** воспоминания о **реконструкции** Иерусалима в начале 35 века. → 36 37

Здесь же можно найти указание на точное местонахождение садов Шломо ha-Мелеха — «недалеко от пруда Шэлы». Близость ботанического сада к источнику воды и одновременно дороге, ведущей в сторону Иудейской пустыни, не оставляет сомнений: растительная коллекция Шломо ha-Мелеха была посажена в долине Кидрон. Вероятнее всего, на месте ее пересечения с Центральной долиной и долиной Бен Геинном.

Это относительно небольшая площадь — около 12 **гектаров**. Удачная почва и благоприятный климат позволяют создать на этом месте выдающийся участок природы. Но главное, что обеспечивает возможность

פרטים בעלון "תורת חיים".

גנו של שלמה (המשך)

גנו של שלמה מוזכר בספרי התנ"ך ארבע פעמים נוספות. בשלוש הפעמים הראשונות מדובר באירועים שהתרחשו בזמן קרוב לשם, כ-400 שנה אחרי תקופת מלכותו. זו עדות לכך שחלקת האדמה הטروفית הקטנה טופחה ופרחה במשך עשרות שנים.

אזכור נוסף אנו רואים בספר נחמיה, שמכיל עדות על הקמתה מחדש של ירושלים בראשית המאה ה-35.

מתוך המקור הזה ניתן לגלות היכן בדיוק היו ממוקמים גני שלמה — לצד בריכת השילוח. קרבתו של הגן הבוטני למקור המים מצד אחד, ולדרך המובילה למדבר יהודה מאידך, לא מותירים ספקות: אוסף הצמחים של שלמה המלך היה ממוקם באזור נחל קדרון. ככל הנראה, הגן התמקם סביב נקודת המפגש בין נחל קדרון וגיא בן-הינום.

זהו שטח לא גדול יחסית, כ-120 דונם. הקרקע שם פורייה והאקלים נעים, מה שמאפשר ליצור חלקת צמחייה מקסימה. אך הדבר העיקרי שמאפשר גידול של צמחים שונים מאזורים שונים היה שפע המים שבמקום.

СЛОВАРИК

להתפתח, להתגלות, להתפרש, להסתובב

раскрыться, проявить себя, повернуться, расположиться

רְבַּרְבְּנוּטְסָיָה

развернуться

35

אופייני ליומן, תיעודי

документальный

דְּבַנְיָקוּבִי

дневниковый

36

שחזור, הקמה מחדש

реставрация, восстановление

רְקוּנְסְטְרוּקְצִיָּה

реконструкция

37

для культивации самых разных растений — это **избыток** воды. → 38 39

***

Еще йевусеи строят в Иерусалиме водный канал, который **аккумулирует** воду источника Гихон и направляет ее на юг города, распределяя по каналам и резервуаром воды. Выходя за стены города, канал протекает около 400 метров вплоть до южной точки города. Здесь он впадает в большой пруд, который сохранился и сегодня. → 40

Рядом с ним располагается закрытый участок, где растут фруктовые деревья и растения, совершенно не типичные для Средиземноморского климата.

Одно из них как раз и находится в черном ящике этого выпуска.

ЧЕРНЫЙ ЯЩИК: ОТГАДКА

В разговорном иврите слово «босем» означает **ароматную субстанцию** — от специй до духов. → 41 42

В саду Шломо можно встретить столько ароматов, сколько не успевают использовать **парфюмерные** дома с многолетней историей. Среди них — упоминающиеся в

***

עוד בתקופת היבוסים נבנה בירושלים מוביל מים ממעיין הגיחון ועד דרום העיר, ובעזרתו מילאו בארות ומיכלי מים בעיר כולה. הוא נמשך כ-400 מטר מחוץ לכותלי העיר עד לנקודה הדרומית ביותר של העיר, ומסתיים בכריכה גדולה שקיימת עד היום.

ליד הכריכה הייתה חלקה סגורה שבה צמחו עצי פרי וצמחים אשר כלל אינם מאפיינים את עולם הצומח של אגן ים התיכון.

אחד מהם נמצא בקופסא השחורה שלנו היום.

קופסא שחורה: פיתרון

פירוש המילה "בְּשָׁמִים" בעברית: חומר בעל ריח יציב וחזק, שמקורו יכול להיות בכל דבר, מתבלין ועד הבושם התעשייתי של היום.

בגנו של שלמה ניתן לפגוש מגוון גדול כל-כך של ניחוחות, שאפילו תעשיות הבושם הגדולות של היום לא חלמו עליו. ביניהם — שיח שמוזכר בשיר השירים, כופר לבן, או בשמו העממי חינה,

סלואריק

הקטר, 10 דונם	10,000 קוואדראטני מטרוו	גְּקָטֵר	הקטאר	38
עודף, שפע	אבילי, איזלישק	אִיזְבִּיטוֹק	איזביתוק	39
לצבור	סאביר, נאקאליווא	אָקוּמוּלִירוּבֵט	אקקומולירוואט	40
ארומטי, ריחני	בלאגווננשי	אָרוּמְטָנִי	ארומוטני	41
חומר, מְטָרִיָה	מאטריא, ושאטווא	סוּבְּסְטַנְצִיָה	סובסטאנציה	42

Решения Шломо

«Шир ha-Ширим» кустарник лавсонии (она же «хна») и нард — растение, которое могло попасть сюда из Гималаев, Индии или Китая. → 43

Географ Менаше Арел считает визит из Шевы одним из наиболее вероятных событий, во время которого коллекция Шломо **пополнилась** новыми экспонатами. → 44 45

Во времена Шломо «бсамим» — это дорогой товар и предмет серьезной международной торговли. Шева многократно упоминается среди его поставщиков.

Визит Малкат Шва, начинавшийся как интеллектуальный поединок, закончился бизнесом — подписанием торгового договора между Израилем, Цором и Шевой. Его предметом стала как раз торговля специями.

***

Бсамим имеют не только кулинарную ценность, но и свойства, которые заслуживают отдельного внимания в Торе. Например, они требуются в работе Бейт ha-Микдаш. Здесь, на специальном золотом мизбеахе, каждый день сжигается ароматная смесь из 11 видов прошедших особую обработку растений.

На приготовлении кторет специализируются члены семьи Автинас. **Потомственные** специалисты владеют редким искусством обработки и смешивания трав для получения наилучшего состава. → 46

וצמחי נרד, שצומחים בטבע אך ורק באזור הרי ההימלאיה, הודו וסין.

הגיאוגרף מנשה הראל טוען שהמשלחת ממדינת שבא היא האירוע שככל הנראה הביא להוספת הצמחים החדשים לאוסף של שלמה.

בתקופתו של שלמה "בשמים" היו מצרך יקר-ערך שסביבו התפתח ענף מסחר בינלאומי רציני. שבא מוזכרת לא פעם בתור אחת הספקיות של הבשמים בממלכתו.

הביקור של מלכת שבא, שהתחיל בדו-קרב אינטלקטואלי, הסתיים בחוזים עסקיים — ליתר דיוק: חתימה על הסכם מסחר בין ארץ ישראל, צור ושבא. נושא ההסכם היה הסחר בתבלינים.

***

לתבלינים אין ערך קולינרי בלבד. יש להם תכונות מיוחדות שחשובות דיין כדי להיזכר בתורה. למשל, משתמשים בהם בעבודת בית המקדש. מדי יום על מזבח הזהב של בית המקדש היו מקטירים את קטורת הסמים, תרכובת בשמים ריחנית, המורכבת מאחד-עשר "סמים" (צמחים) שעברו תהליך הכנה מיוחד.

בית אבטינס התמחו בהכנת הקטורת בימי בית שני. הסודות של עיבוד וערבוב הצמחים לקבלת התוצאה המיטבית עברו במשפחה מדור לדור.

СЛОВАРИК

הקשור לתחום הבושם והתמרוקים	связанный с парфюмерией - совокупностью изделий, применяемых для ароматизации	פָּרְפוּימֶרְיָנִי	парфюмерный	43
להתמלא	увеличиться	פּוֹפּוּלֵיטְסִיָּה	пополниться	44
מוצג	предмет, выставленный для обозрения	אֶקְסְפוֹנָט	экспонат	45
תורשתי	наследственный	פוֹטוֹמֶסְטָבְנִי	потомственный	46

החלשות ריחה

Свое мастерство они подтверждают в конкурентной борьбе. Однажды **предпри- нятая** попытка привлечь к этому делу дру- гих известных специалистов из Алексан- дрии заканчивается провалом. **Приезжим** мастерам не удается главного — изгото- вить такую смесь, дым от которой подни- мался бы к небу строго вертикально — как того требует халаха. → 47 48

Еще одно свойство кторет — исключи- тельно устойчивый аромат. Он настолько силен, что распространяется на расстоя- ние 23 километров — вплоть до города Йерихо, и от этого запаха **чихают** козы на горе Михвар. → 49

Гиматрия слова «кторет» многозначи- тельна — 613, и изучением его скрытого смысла занимается даже книга Зоһар.

Согласно кабале, если путь к сердцу че- ловека лежит через рот, то путь к его мозгу лежит через нос. И поэтому сильный запах имеет свойство **возвращать в сознание** человека, **упавшего в обморок**. → 50 51

При этом **обоняние** — самое тонкое из всех человеческих чувств. Приятный за- пах может менять настроение, оживлять воспоминания, но он не **насыщает**. Даже в пост Йом-Кипура **вдыхать** приятные аро- маты можно без ограничений. → 52 53 54

את מיומנותם המיוחדת הם היו צריכים להוכיח גם במאבק נגד מתחרים. פעם אחת היה ניסיון להביא מאלכסנדריה שני מומחים לקטורת, אך הוא נכשל. האורחים ממצרים לא הצליחו למצוא את הדבר העיקרי שדורשת ההלכה — את הדרך לגרום לעשן הקטורת לעלות ישירות השמימה, במאונך.

תכונה נוספת של הקטורת היא שהיא בעלת ריח יציב למדי. הוא חזק כל-כך עד שהוא מתפשט למרחק 23 קילומטרים, כלומר, עד העיר יריחו. עזים שרעו על הר מכוור, הריחו אותו והתעטשו.

הגימטריא של המילה "קטורת" היא 613, תרי"ג, וזהו מספר סמלי שאפילו ספר הזוהר חקר את משמעותו.

על פי הקבלה, הדרך ללב האדם עוברת דרך הפה, אך הדרך למוחו עוברת דרך האף. לכן לריח חזק יש יכולת להחזיר להכרה את מי שמתעלף.

יחד עם זאת, חוש הריח הוא העדין ביותר מכל חמשת החושים. ריח נעים עשוי לרומם את מצב הרוח ולהזכיר נשכחות, אך אינו משביע. אפילו ביום כיפור אין איסור להריח ריחות טובים.

СЛОВАРИК

ליטול על עצמו, לבצע	произвести, совершить	פְּרַדְפְּרִינְיַט	предпринять	47
זר, מהגר, אורח	чужой, посетитель	פְּרִיאיָזִי	приезжий	48
להתעטש		צִיֶּכֶט	чихать	49
להשיב להכרה	оживить после обморока	וּזְבְּרְטִיט וְ סוֹנְנִיָּה	возвратить в сознание	50
לאבד הכרה	потерять сознание	אוּפֶסֶט וְ אוֹבְמוֹרוֹק	упасть в обморок	51
חוש הריח	ощущение запаха	אוּבוֹנִינְיָה	обоняние	52
להשביע, להרוות	утомлять, удовлетворять	נְסִישְׁצֵ'ט	насыщать	53
לשאוף, להריח	обонять, вбирать	וְדִיכֶט	вдыхать	54

Решения Шломо

В традиционном понимании «аромат» — это влияние от источника, при котором сам источник остается **в отдалении** и не меняется. Именно поэтому в книгах Танаха приятный аромат выступает как символ хорошей репутации, а **распыление** ароматических веществ сравнивается с распространением информации. → 55 56

В книге «Шир ha-Ширим» Шломо ha-Мелех **проводит** прямую **параллель** между добрым именем и запахом «бсамим». → 57

И как поясняют исследователи, прежде всего, автор говорит об Имени ha-Шема.

Как и аромат, который заполняет собой все пространство, Его присутствие охватывает весь мир.

Как и аромат, который можно **воспринять**, но трудно описать, пребывание ha-Шема на земле можно ощутить, но сложно **передать словами**. → 58 59

Зато его можно выразить с помощью котрет, дым от которого уходит прямо в небо.

בהבנה מסורתית משמעות המילה "ניחוח" היא השפעה שבאה ממקור כלשהו, כאשר המקור עצמו נותר רחוק מאתנו ואינו משתנה. לכן, בספרי התנ"ך ריח טוב הוא סימן וסמל לשם טוב, ופיזור חומרים ארומטיים דומה להפצת מידע.

בספרו שיר השירים שלמה המלך מקביל בין שם טוב לבין "ריח בשמים".

המפרשים טוענים שמדובר קודם-כל בשם השם.

כמו הריח שמתפשט בכל החלל, נוכחותו של הקב"ה מתפשטת בעולם כולו.

את הריח קל לקלוט, אבל קשה לתאר. גם את נוכחות הקב"ה בעולם קל להרגיש, אך קשה לתאר במילים.

אך אפשר לתאר אותה בעזרת ריח הקטורת, שהעשן שלה עולה השמימה.

СЛОВАРИК

בנפרד, במרחק מה	на расстоянии	ן אוטְדָלְנִי	в отдалении	55
ריסוס, התזה	пультверизация	רְסִפְלִנְיָה	распыление	56
להקביל	сравнивать	פְּרֹבֹדִיט פְּרָלְל	проводить параллель	57
לאמץ, לקלוט	принимать, постигать	וּסְפְרִינֵיט	воспринять	58
להביע במילים	высказать, облечь в слова	פְּרָדֵט סְלֹבְמִי	передать словами	59